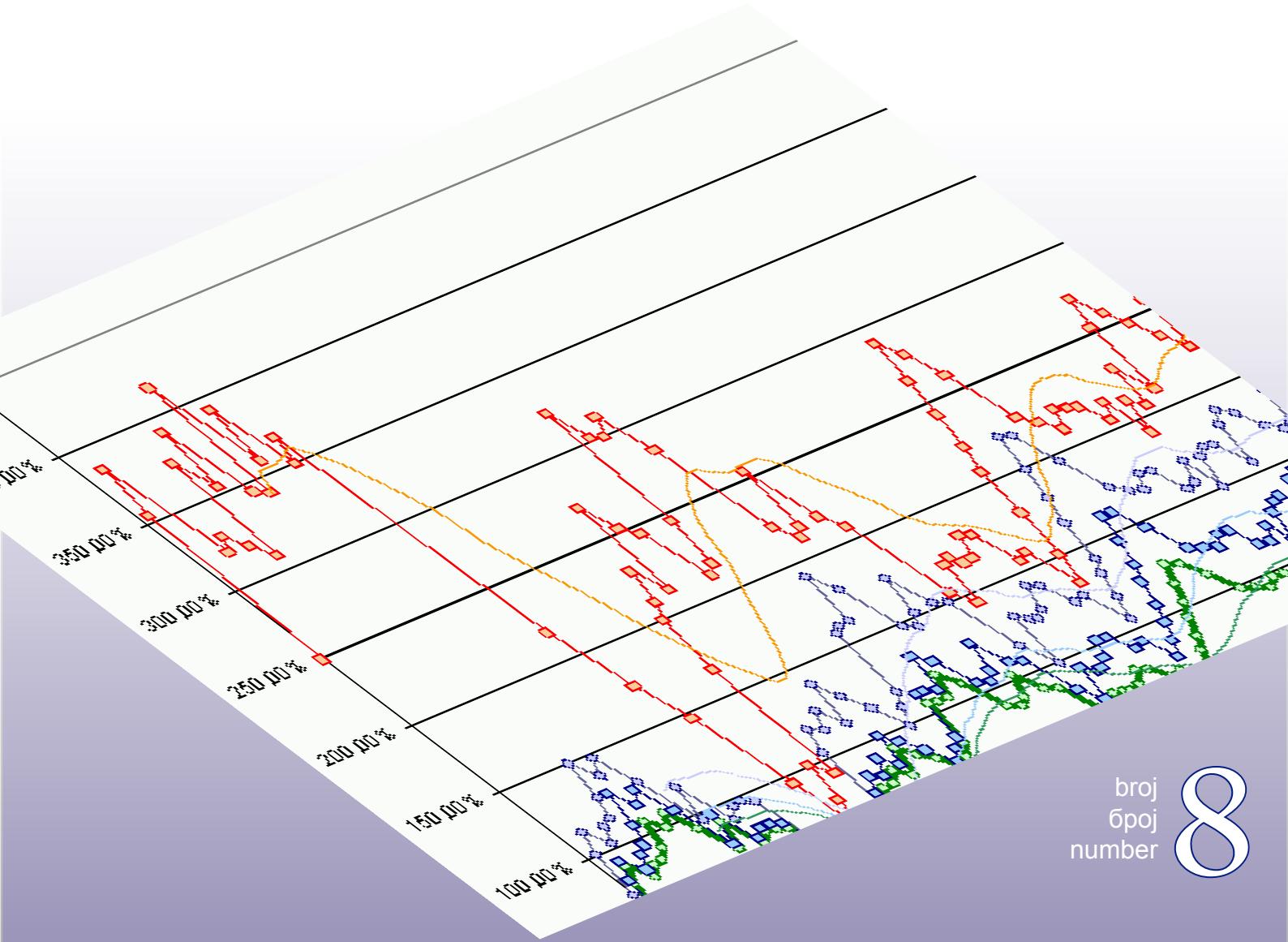

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Biltén

Резултати посјете Мисије ММФ-а: Честитке за успешан старт ПДВ-а!

(приредила: Динка Антић)

У склопу редовне посјете Босни и Херцеговини Мисија ММФ-а је одржала неколико састанака са Фискалним савјетом БиХ. Резултати разговора могу се резимирати у неколико тачака:

1. Имплементација ПДВ-а.

Основна тема разговора је била анализа првих резултата увођења пореза на додату вриједност. Мисија ММФ-а је у више наврата током своје посјете честитала фискалним властима и грађанима БиХ на успешно спроведеној фискалној реформи и увођењу ПДВ-а. Имплементација ПДВ-а је засигурно највећа економска реформа у БиХ која, према анализама у прва 2-3 мјесеца даје позитивне резултате. Забиљежен је значајан раст прихода, смањење увоза и раст извоза. Ефекте пораста цијена на животни стандард потрошача треба што прије неутрализовати имплементацијом договорених социјалних програма према циљним групама који су постали оперативни усвајањем ентитетских буџета за 2006.г. Потребно је и помно пратити и анализирати пораст извоза како би се спријечиле преваре и порезна евазија.

2. Јачање фискалне координације.

У 2005.г. успостављен је Фискални савјет БиХ као највиши фискални ауторитет у земљи. Иако Закон о Фискалном савјету још није донесен то није била препрека успешном раду Фискалног савјета. Обје стране су се сложиле да је усвајање Закона о Фискалном савјету приоритет у овој години. Исто тако, постигнута је сагласност да је потребно јачати фискалну координацију да би се сачувала фискална стабилност. Посебно треба бити опрезан у давању процјена о будућем кретању прихода, будући да је прва година примјене ПДВ-а.

Фискални савјет у сарадњи са Централном банком треба да:

- прати фискална и монетарна кретања, остварење буџета, прихода и расхода (јавне потрошње) на свим нивоима, поготово након преноса одбране на државни ниво,
- координира активности на кориштењу примарног буџетског суфицинта који би био резултат раста прихода по основу ПДВ-а.

Јачање фискалне координације подразумијева и усвајање јединственог буџетског календара за 2007.г. за све владе у БиХ.

3. Јачање домаћих институција и капацитета које прикупљају и обрађују податке.

Без квалитетних, поузданих, благовремених и консолидованих података нема квалитетних извјештаја, макрофискалних анализа и пројекција и повратних корективних акција, поготово у условима неизвјесних прихода, великих расхода и терета унутрашњег и ванјског дуга. У том смислу наглашена је потреба јачања координације између статистичких агенција и њихових капацитета, а подржан је рад Јединице за економско планирање и Одјељења за макроекономску анализу, уз даље јачање њихових капацитета и подршку експерата ММФ-а.

Уколико се искључе сезонске варијације код обје врсте прихода примјетан је константан благи раст у наплати прихода од царина и акциза (графикони 2 и 3):

Графикон 2.

Графикон 3.

Како је већ објашњено успоредба наплате ПДВ-а и пореза на промет могућа је једино на укупном нивоу без обзира на ниво владе која је наплатила порез. Да би се упоредила наплата ПДВ-а у 2006. са наплатом пореза на промет у 2005. нужно је на наплату ПДВ-а додати наплату заосталог пореза на промет на ентитетским рачунима.² Може се закључити да је у фебруару 2006.г. наплаћено само ПДВ-а два пута више него пореза на промет у истом мјесецу 2005.г., а са наплатом заосталог пореза на промет тај однос је још бољи. Међутим, треба имати у виду да ни фебруар, као ни јануар, не могу бити репрезентативни мјесеци за квалитетне анализе наплате ПДВ-а.

² Више о методологији за компаративно извјештавање о наплати индиректних пореза у 2006.г. у Билтену бр. 7

Додатни неквантификовани ефекти

У циљу свеобухватности ове анализе важно је напоменути два додатна ефекта која није било могуће прецизно квантификовати а који су могли имати утицаја на приходе од акциза на дуван у 2005. години:

1. Смањене потражње за дуванским производима услед пораста цијена изазвано повећањем акцизне стопе у 2005. години.

Ова промјена акцизне стопе је имала утицаја на пораст малопродајне цијене дувана и дуванских прерађевина. Одјељење за макроекономску анализу у вријеме израде ове анализе није располагало подацима о кретању малопродајних цијена дуванских производа на БиХ тржишту. Према томе, остаје непознато да ли је и у којој мјери повећање акцизне стопе изазвало повећање малопродајних цијена дуванских производа а тиме и смањење потражње за истим. Колики је овај ефекат тешко је процијенити иако се потражња за дуванским производима уобичајено сматра цјеновно не много еластичном.

2. Појачање кријумчарских активности и продаје дуванских производа на сивом тржишту. Могућност појаве оваквих ефеката такође произилази из повећања намета на трговину дуванских производа у формалном сектору.

Закључак

Није тешко закључити да задња два наведена ефекта имају негативан утицај на наплату акциза на дуван и дуванске прерађевине у 2005. години. Њиховом евентуалном квантификацијом и одговарајућом корекцијом података за 2005. годину дошли би до повећања резултата о ефикасности наплате у односу на претходну годину. Да ли су ови ефекти постојали и колики је њихов утицај за сада остаје ствар субјективне процјене.

Према томе, под претпоставком да ова анализа обухвата и адекватно квантфикује ефекте свих фактора који су утицали на ниво прихода од дувана у 2005. години, може се закључити да се **ефикасност наплате у 2005. години повећала за најмање (или више од) 0,7% у односу на претходну годину.**

Такође, под претпоставком да је потрошња дуванских производа расла у сразмјери са укупном приватном потрошњом, можемо закључити да се опорезивост потрошње дуванских производа повећала у односу на претходну годину, тј. да је опорезован пропорционално већи дио потрошње овог производа.

Важно је напоменути да је наведено повећање у потпуности одраз побољшања у наплати акциза на дуван од 3,7% док је ефикасност наплате пореза на промет на дуван забиљежила пад од 4,6%.

Из активности Одјељења

13. – 14. март 2006.г.

У просторијама Bussines Graduate School у Sarajevu проф. др. Paul Bernd Spahn је одржао курс на тему "Финансијско програмирање и политке". Курс је базиран на званичном програму Међународног монетарног фонда, а укључује теме о финансијском програмирању, анализи реалног сектора, биланса плаћања, владиног сектора, монетарних кретања, фискалне и монетарне политици, политици девизних курсева и вањског дуга. Материјал са семинара може се преузети са следећег линка:
http://www.oma.uino.gov.ba/bos/publikacije/Financial_Planning_course/

Проф. др. Спахн је професор Универзитета у Франкфурту, експерт ММФ-а и свјетски признати стручњак у области макроекономије и фискалне политици. Проф. Спахн је у протеклих годину дана био ангажован од стране УО УИО на успостави Одјељења за макроекономску анализу и Фискалног савјета БиХ. Одјељење за макроекономску анализу изражава своју захвалност проф. Spahn-у на пруженој помоћи и изузетној сарадњи на оснивању и стручном оспособљавању Одјељења.

15. март 2006.г.

Координација у припреми и изради годишњих буџета и средњорочних оквира свих нивоа управе у БИХ ургентно је питање за јачање јавних финансија у БиХ и фискалну стабилност и одрживост. У оквиру Проекта за јачење управљања јавним финансијама у БиХ (ПКФ) успостављена је Координациона група за израду Документа оквирног буџета (ДОБ) и годишњих буџета у БиХ коју чине представници државног и ентитетских министарстава финансија, ЕРРУ-а и Одјељења за макроекономску анализу. Активности на изради ДОБ-а активно подржава и координира пројекат ПКФ који финансира Одјељење за међународни развој В. Британије (ДФИД).

23. – 28. март 2006.г.

У току званичне посјете Мисије ММФ-а Босни и Херцеговини делегација ММФ-а предвођена г. Петером Доуле-ом, шефом Мисије у БиХ, разговарала је са особљем Одјељења за макроекономску анализу и Јединице за економско планирање (ЕЕРУ) о анализама почетних ефеката увођења ПДВ-а у БиХ и макро показатељима стања економије у БИХ у прва два мјесеца 2006.г., те могућим трендовима и кретањима током године.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/fax: +387 51 335 350, E-mail: dinka.antic@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 546, Fax: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba